Yazarken ve yazarken başlıklı yazıda 1996'de İstanbul'da yayınlanan ve iki öykü kitabımdaki öykülerin büyük bölümünü içeren Taşınamayan Özgürlük adlı kitabı bilgisayara geçirdiğimi, kitabı taramak yerine yazmayı tercih ettiğimi, o yıllardaki ifademi hatırlamak istediğimi belirtmiştim. Kitap 164 sayfa ve daha yarısına gelebildim. Tamamını yazıp internette yayınlayacağım.

Edebiyattan fazla uzaklaşmışım, 25 yıl ara az değil… Aşağıda okuyacağınız öykü 35 yıl önce yazılmış, kitapta en sevdiğim öykü değil ama yine de hoşuma gitti. En sevdiğim, intihar eden bir kadını anlatan ve kitaba adını veren Taşınamayan Özgürlük'tür. Bilgisayara geçerken ne yazdığımı da iyice hatırlıyorum böylece. O yıllarda aktif politika içindeydim, oradan oraya koşturuyordum ama edebiyat dışındaki okumalarım yoğun değildi. İyi bir edebiyat okuruydum ayrıca… Daha sonra üniversiteye başlayıp politik bilim, sosyoloji, sosyal psikoloji, felsefe, etnoloji okumaları başlayınca edebiyat neredeyse bitmişti.

Bir gün tekrar başlayacaktım çünkü beni rahat bırakmıyordu.

Ve hala düşünüyorum: kitaptaki 16 öyküden 14 tanesi politik içerikli değil, bu işi nasıl becermişim; biraz anladım ama hala tam değil.

Bu arada deneme çerçevesinde yazıyorum da ama başka konuların aksine edebiyattaki yazma hızım oldukça yavaş… Böyle olması da normal aslında…

Bir öyküyü yayınlıyorum.

KISACIK MUTLULUK

Gecenin geç saatleri, gece yarısına az kalmış. İşten çıkış, akşam yemeği, arkadaşlarla ayaküstü sohbet derken zaman iyice ilerlemiş. Cuma geceleri hep böyle olur kimse erkenden ayrılıp evine gitmek istemez. Bir konu biter öteki bulunur, bir el daha kağıt oynanır, birkaç çay daha içilir, konular biter konuşulanlar yinelenir, sonra birisi geç oldu der ve dağılınır. Yarın iş yok. Erken kalkma zorunluluğu da yok, evde yapacak bir şey de yok. Her gün gördüğün kadının yüzünü göreceksin, çocuklar desen yatmıştır bile. Belki o da yatmıştır veya televizyon karşısında uyukluyordur. Birkaç kelime belki konuşulur ki onlar da bildik şeylerdir. İşten, komşulardan, çocuklardan falan, sonra yatılır. İyice geç yatılır ki hemen uyunabilsin. Sabah olur kalkılır. Evin küçük işleri, haftalık alışveriş, öğle yemeği, videoya başlangıç. Film izlerken konuklar gelir, arada onlarla konuşulur, film getirmişlerse o da izlenir. Bu sırada hafta içinde birbirinin yüzünü göremeyen ev halkı da sessizce yeniden tanışır, karşılıklı alışır.

Gece videoya ara verilir, yatılır. Yatakta kadınla erkek birkaç günün birikimiyle birbirine sarılır, bir görev gibi o iş de yapılır. Bedenler gevşer ama bir şey hissedilmeden, sonra sırtlar dönülüp uyunur. Pazar günü kahveye kaçılır veya filmlere ve konuklara devam edilir, akşam ise erken yatılır. Bir haftalık film gibidir yaşam, her hafta baştan başlar ve aynısı oynar.

Ana garın karşısında otobüs beklemeye başladım, daha yirmi dakika var. Ortalıkta kimseler yok, birkaç kişi gelip geçiyor o kadar. Havalar soğumaya başladı. Sonbaharın ortalarına geldik. Eskiden, gençliğimde bu mevsimi severdim; kapalı, biraz soğuk ve yağmurlu havada romantizm mi bulurdum bilmem. Sonra unuttum. Doğrusu sonbaharlarda bir şey duyamaz oldum içimde. Tüm sonbaharlar aynı, beş yıl önceki böyleydi, sonrakiler de böyle olacak.

Hiç gitmesem şu eve, bir süre başka yerlerde başka insanlarla birlikte olsam, sonbaharları yine duyabilsem içimde. Nasıl, nerede bilmiyorum ama istiyorum. İstek belirsiz bir korkuyla geliyor. Bir yandan istemler ötede yılların alışkanlıkları, onları çiğnemek zor, çok zor.

On dakika kaldı otobüse, durakta yalnız değilim artık. Siyah mantolu, orta boylu, biraz topluca bir kadın da bekliyor. Alman mı, belli değil, şapkası saçlarını örtüyor. Soğuktan biraz büzülünce olduğundan da ufak tefek gözüküyor. Yıllardır bu saatlerde yalnız dolaşan kadınlara alıştık artık. İşten, sinemadan, eğlenceden veya başka yerden dönüyordur. Aslında tiplerinden bağımsız olarak hoşlanırım böylelerinden; yaşamaktan, insanlardan, karanlıktan korkmazlar, belki yıllanmış alışkanlıkları da cesaretle kırarlar. Değişik bir şey bu, yaşantımıza birden giren cesaret, biraz da korkutucu. Daha iyisini mi bulacaksın sanki! Belki de bulamaz insan, kötüsü olar. Ama bir dene bakalım, yalnızca cesareti yaşamak bile güzel değil mi?

Aklıma bizimki geliyor, gülüyorum. Bu saatte yalnız dışarıya çık desen ödü kopar, her gerekçeyi bulur evde kalmak için. Çıkarsa da en kuytu köşelere, kimsenin göremeyeceği yerlere gizlenip de yürür, sanırsın gören olsa üzerine saldıracak, öylesine ürkek davranır. Öyle ya, gecenin bu saatinde namuslu kadın sokakta yalnız dolaşır mı?

Bir kere, bir kere olsun çık dışarı be kadın, dönmek için karanlığı gözlemeden dolaş. Gitmediğin, gitmeyi düşünmediğin yerlere git, sokaklardan geç. Ama zor, biliyorum çok zor.

Yalnızlık ve sessizlik iletişimi kolaylaştırıyor galiba, kendisi hakkında düşündüğümü sezmiş gibi sanki, belki o da benim için düşünüyor, bu saatte bu adam ne yapıyor?

Birden nedenini bilmeden heyecanlandım, içimde bir şey patlayıp her yanımı sarmaya başladı. Sevinç, ürperti, merak ve büyük bir enerji, terlemeye de başladım. Dayanamayıp kendimi normal göstermeye çalışarak yürüdüm, can sıkıntısından dolaşan bir yolcu gibi. Önce ondan uzaklaşarak beş adım, sonra geri döndüm ama eski yerimde durmadan, ona baktığımı belli etmemeye çalışarak önünden geçtim. Yüzü yakından daha güzeldi, duru beyaz tenliydi, iri gözleri vardı. Otuz yaşlarındaydı, oldukça da sağlıklı görünüyordu. Durup biraz oyalandım onu birkaç adım geride bırakarak ve bana baktığını düşünerek.

Döndüm, yine canı sıkılan bir yolcu gibi ağır ağır önünden geçtim. Gözlerimiz karşılaştı, bakamadım. Birden daha da yükselen heyecanım karanlıkta parlayan gözlerinden korkmama neden oldu sanki. Değişik bir korkuydu bu, kaçıran değil yaklaştıran. Bir çocuğun sonradan çok seveceği değişik bir oyuncaktan ilk anda korkması gibi.

Birkaç adım sonra yine durdum biraz ondan yana dönerek. Bekledim, başını benden yana döndürdüğünü ürpertiyle görünceye kadar. İnsan kulağının duyamayacağı seslerden oluşmuş güzel bir dille konuşur gibiydik. Ne kadar güzel! Uzun zamandır unutmuştum bu duyguyu, bir kadına heyecanlanarak bakmayı.

Otobüs geldi, durakta kimse yoktu bizden başka. Bindik, yanyana değil ama yakın oturduk.

Otobüs hemen kalkmadı, ışıkların altında daha iyi görebildim onu. Yaşantısındaki bilinmez ama varlığı kuşkusuz pek çok olayı yansıtan olgun bir yüzü vardı. Yalnızlık yüzüne vurmuştu sanki.

Otobüs kalkarken birden bütün kanım kaynayıverdi. Belki o da evliydi, çocukları vardı. İçinde yaşamak istemediği ama kaçamadığı bir yaşamı vardı, tıpkı benim gibi. Gecenin bu saatinde bilinçlice çıkıp yalnızlığıyla birlikte dolaşmak istemişti. Nerede inecekti acaba? Yolum uzun sayılırdı, son duraktan biraz öncesine kadar. Kalkıp inerse ne yapacaktım? Arkasından insem, ya sonra?

Sonrasından korktum. Böylesi yakınlaşmaların güzelliği sessizlikte, düşte kalmasındadır; ilerleyince güzellik kaybolur. Nasıl elde edeceğini bilmeden, cesaret etmeden yalnız istemenin güzelliğinde yaşamak, hepsi bu!

- Sizinle konuşabilir miyim hanımefendi?

- Buyurun!

- İkimiz de yalnızız, bıkmışız yaşantımızdan ama çıkış yolu bulamıyoruz. Ölüyoruz

yavaşça bazen düşünüp öldüğümüzü de bilerek. Siz yıllar önceki heyecanlarımı uyandırdınız, oysa onlar ölmüş ve gömülmüştü, öyle sanıyordum. Birbirimizi tanımıyoruz da diyemeyiz aslında, aynı odanın kapısından çıkmak isterken karşılaşanlar tanışmaz olur mu hiç. Birlikte

yaşamak için adım atalım, ortak bir gelecek kuralım. Bu karar ikimiz için de güzel olacak.

Kısa süren heyecanlı sessizlik!

- Belki de haklısınız, böylesi gerçekten güzel olacak. İsteklerimiz ne kadar uyar

bilmem ama istemediklerimiz aynı. Ama bu güzellik için neleri bırakmak zorundayız hiç düşündünüz mü? Eşlerimiz ve çocuklar, alışkanlıklarımız, evimiz, akrabalarımız… Hem başkaları ne düşünecek bakalım bu birden ortaya çıkan güzellik için, onların sözlerine kulaklarımızı tıkayabilecek miyiz? Ben artık sürekli güzelliğe inanmaz oldum, bugüne kadar nice güzelliklerin bozulduğunu, tanınmaz duruma geldiğini görerek. Bizimki de sürekli olur mu? Belki de birkaç yıl sonra siz ya da ben yine bir gece sokakta yeni bir güzellik umuduyla karşılaşacak ve gideceğiz. Güvencesiz, asla güvenceli olamayacak güzelliklerin kısa süreli umuduyla tanışacak ve gideceğiz. Bu heyecanı kaldırabilir mi kalbim, kalbiniz? Sizi bilmem, ben o kadar genç değilim artık.

Otobüs duruklarda durarak gidiyor, ineceğim durak yaklaşıyordu. Tek sözcük

konuşmadık ama sanki tüm yaşantılarımızı anlatmış gibiyiz. Dinlemek ve anlatmaktan yoruldum, heyecanım bitkinliğe dönüşüyor.

- Belki de haklısınız, diyorum. Değiştirmek çok zor, öylesine saplanmışız ki

değişimden korkuyoruz. Sanki her şey bir anda yıkılıverecek, kendimizi tanımadığımız bir dünyada buluvereceğiz, çaresiz. İyisi mi hiç konuşmamış olalım, güzellik belirsiz, bozulmadan kalsın. Geceleri yalnızlık çok bastırıp da anımsadığımızda ona istediğimiz biçimi verebilelim böylece. Hayır demeyelim birbirimize, evetin umudu kalsın, hiç söylenmeyecek olsa bile.

İneceğim durak yaklaşmıştı, kalktım. O da hazırlanır gibiydi, belli ki gelecek durakta

inecekti. Uzakta da oturmuyormuşuz, kim bilir belki bir gün daha değişik olur. Aynı düşünceler, umutlar ve değişik bir cesaret içinde yine karşılaşırız.

Otobüs durdu, indim. Arkamdan kapı kapanırken ileriye doğru yürüdüm. Otobüs kalkarken başını çevirdi, bir an gözgöze geldik. Bakışlarındaki sevinci gördüm, gerçekleşmeyen umudun sevincini. İstenen ama korkulanın elde edilemezliğinden duyulan sevinç. Uzaklaşınca birbirimizden ikimizde de yazıklanmaya dönüşecek bir sevinçti bu.

Otobüsün karanlıkta kaybolan ışıklarına bakarak eve doğru yürüdüm.

(1985)